

Predikan

11 e tref. 2018, årg. 1

Psalmer: 245, 222, 41, 230, 231

Pär-Magnus Möller

Mycket i den här världen bygger på att vi trampar på varandra. Det fungerar nämligen så i en värld som bygger på makt och på rädsla. Om du inte vet vem du innerst inne är, vilket många människor i vår tid inte vet, så är ett sätt att bli någon att trampa ner någon annan. Man pratar skit om någon man inte tycker om så att alla förstår att sådan är i alla fall inte jag. Man lägger allt ansvar på en felaktighet på någon annan och berättar hur illa det är ställt med honom eller henne som inte kan göra vad han eller hon skall, så att alla förstår att om jag hade haft makten hade det varit helt annorlunda. Att utnyttja andra på detta sätt för att definiera sig själv är mycket vanligt, vi har alla blivit utsatta för det - vi har alla utsatt andra för det – men det är en mycket destruktiv och farlig väg att gå.

Det här sättet att klättra på andra handlar inte bara om individer utan också om grupper. I alla samhällen har det funnits grupperingar som man anser sig ha rätt att trampa på och se ner på. Judarna är ju en sådan känd grupp. Man hittar på saker om dem som legitimerar att man gör som gör och plötsligt har man genom att trampa ner andra lyft upp sin egen folkgrupp och gör den till något mer än andra grupper. Det sker i vårt samhälle också. Vi har ju ett parti i riksdagen som har denna metod som sin främsta strategi. Den grupp som detta parti väljer att trampa på är utlänningar från främmande kulturer och särskilt muslimer. Dessvärre är det oroväckanden många som vill vara med och trampa ner andra – många som tycker det är ett helt ok sätt att bygga ett land på. Hur kan det bli så? Det är lätt att konstatera att ju mer osäkert en befolkning blir på sin identitet desto mer rasistiskt blir det – och just detta partis framgång är ett tecken på hur osäkra vi är som befolkning – för att bli någon måste vi göra ner någon annan.

Jesus vill ge oss en annan väg att gå.

Han ger oss därför dagens liknelse om två män. Den ene var en högaktad jude – tillhörde grupperingen fariséer. Fariséerna var fromma och gjorde allt för att leva sitt liv efter skriftens ord. Jesus talar ofta om fariséerna och det låter sällan som om han tycker om dem – men det är viktigt att komma ihåg att Jesus inte är kritisk mot deras tro utan mot deras liv. De ville vara noga med det yttre – men de dolde all sin svaghet och synd i det inre. De sa ett och gjorde ett annat – de var inte hela som människor. Det är denna falskhet Jesus jagar dem för – och det förakt för andra som blir konsekvensen av denna falskhet och lögn.

Den andre mannen var tullindrivare. Tullindrivarna stod inte högt eftersom de var allierade med ockupationsmakten Rom och tog ut tullar för ockupationens räkning. Dessutom var deras lön baserad på hur mycket de tog in – så det var mer regel än undantag att de tog för mycket betalt. I folks ögon var de inte mycket värda och titeln tullindrivare användes som skällsord. Tullindrivare var människor som man använde för att trampa på: *Jag är i alla fall inte en tullindrivare*, kunde man säga.

Just så sa också den s.k. rättfärdige mannen: *Tack för att jag inte är som andra, som tullindrivaren där...*

Hur kan man bli sådan?

Jag var i en av stadens affärer förra veckan – framför mig stod en prydlig liten dam med silvervitt hår. Hon betalade sina varor och gick för att packa ner dem. Någon av varorna hade fastnat lite högre upp på disken varpå hon bad personen som satt i kassan att putta på varan så att den skulle åka ner på bandet. Alla kunde se att den som satt i kassan hade något slags utländsk bakgrund och dessutom någon slags handikapp som gjorde att personen inte hörde så bra.

Jag förstod att hen inte hörde så jag puttade till varan så att den gled ner till den lilla damen, varpå den blida lilla kvinnan utbrast i ett högljutt utspel om alla dessa invandrare som inte respekterade svenskar... tillsammans med sin väninna lämnade de klagande affären medvetet högljutt kackande så att alla skulle kunna höra det ena rasistiska utspelet efter det andra. Om jag inte hade varit så överrumplad och så fridsam av mig och så klen i armarna hade jag gärna lyft upp damen på disken och frågat vad hon pysslade med: *Hur har du blivit så som du är*, hade jag frågat. *Hur kan ditt liv vara så fyllt av bitterhet, har du inte lärt dig av alla de år du levet att inget gott liv växer ur förhållningssättet att du försöker bli någon genom att trampa på andra?* Men det lärde jag mig att visheten verkligen inte alltid växer med åldern.

Jesus vill få oss att gå en annan väg.

Jesus lyfter fram tullindrivaren och ställer honom sidan om den högmodige mannen. Det Jesus gör är att han ställer dessa två personer inför templet, inför Gud. Den ene har höga tankar om sig själv och den andre har realistiska tankar om sig själv. Men ett har de gemensamt i Guds ögon: båda har gått bort från Guds väg, båda är som det heter på religiöst språk; syndare. Men de förhöll sig till synden på olika sätt. Den högmodige mannen skylde sin synd genom att trampa på dem som var svagare i människors ögon och trodde sig genom sin manöver gå fri från Guds dom. Tullindrivaren trampade på ingen utan tog, som en mogen människa, själv på sig synden och bad om hjälp att vända om i sitt liv.

Jag tänker att liknelsen djupast sett handlar om rädsla och makt. Den högmodige mannen var rädd för Gud och därför vågade han inte vara ärlig mot Gud.

Mannen lyfte fram sin förträfflighet på bekostnad av andra och gömde den verkliga skulden. Han ville inte ge makten över sitt liv till Gud och han gjorde allt för att mata lögnen så att han kunde gå fri från sin egen och Guds dom.

Tullindrivarens synd var uppenbar för alla. Han hade inget högmod att leva upp till. Men på något sätt hade han i sitt liv kommit till en punkt där han inte hade något annat att lita på än Guds kärlek. Och han hade upptäckt den. Han hade upptäckt den kärlek som bar också genom synd och mörker – den kärlek som överröstar allt – den kärlek vi anar då vi ser att Gud, genom Jesus död på korset, dör för vår skull; så mycket är vi älskade att Gud går i döden för vår skull.

I dopet har vi tagit emot den relation som gör att vi djupare och djupare förstår att vi är älskade. Genom dopet får vi be om förlåtelse hur många gånger som helst och få förlåtelse varje gång. Varje gång vi tar emot brödet och vinet i nattvarden förstår vi att sådan är Jesus, han ger sig själv till oss som ett offer för kärlekens skull. Den människa som lever i den relation med Gud som vi får genom dopet och livet med Jesus förvandlas. Förvandlas till en hel människa.

Makten är inte längre viktig för den mogna och helade människa eftersom jag i relationen med Jesus vet att min identitet inte beror på vem som ser upp till mig eller inte - jag har inget att försvara – jag behöver inte försvara något eftersom jag vet att jag tillhör Gud och han har all makt i himmelen och jorden. Jag vet att all jordisk makt bara är en chimär, något som kommer att upplösas och försvinna. Kampen för den kristen handlar därför inte längre om en själv; att bli någon på andras bekostnad, utan om kärleken för den andre, kampen att våga älska i en kärlekslös värld. Som kristen har man insett att den makt som verkligen förändrar världen är kärlekens makt, därför vill jag öva mig att älska – älska som Jesus älskar mig – då kan världen bli förvandlad genom mig.

Som kristen behöver jag inte heller vara rädd. Rädslan kommer djupast sett ur skräcken att inte vara älskad. Men som kristen vet jag att jag är älskad. Ju mer jag inser det desto mindre rädd blir jag och mindre benägen att trampa på andra för att bli någon blir jag.

Genom dopet är du kallad till sanningen om dig själv, du är kallad att förverkliga den kärlek du själv fått ta emot, du är kallad att vara ett vittnesbörd om nåden, den du lever i. Det är ditt livs övning.

Varje söndag inleder vi därför gudstjänsten med en syndabekännelse eftersom vi vet att vi behöver bli påmindas om att inför Gud är vi alla lika – alla är vi syndare – men också att vi alla är förlåtna, upprättade. Vi har en ny identitet: vi är

världens ljus och salt – vår uppgift är att låta världen bli förvandlad genom vår kärlek, genom vår insikt: det är Jesus som är vägen, sanningen och livet. Döm inte så blir ni inte dömda, frikänn så skall ni bli frikända, var inte rädda, på er är till och med hårstråna räknade, så nära är jag er, ni är fria från jagets bundenhet, ni är befriade till att älska – gör det – älska – trampa inte på andra – älska- var inte rädda!